

**UCHWAŁA NR
RADY MIASTA ZAMOŚĆ**

z dnia 2025 r.

w sprawie ustanowienia pomników przyrody na terenie Miasta Zamość

Na podstawie art. 7 ust. 1 pkt 1 i art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. 2024 r. poz. 1465 z późn. zm.) oraz art. 44 ust. 1, 2 i art. 45 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. 2024 r. poz. 1478 z późn. zm.), po uzgodnieniu z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Lublinie – Wydział Spraw Terenowych III w Zamościu, uchwala się, co następuje:

§ 1. W celu zachowania szczególnych wartości przyrodniczych ustanawia się pomnikiem przyrody następujące drzewa :

1/ dąb szypułkowy (*Quercus robur*) o obwodzie pnia 345 cm i wysokości 21 m, rosnący na działce nr ew. 97/4 ark. 48, przy ul. Wyszyńskiego 32 w Zamościu. Wiek drzewa szacuje się na 120 lat. Współrzędne geograficzne: 50.713917, 23.272737.

2/ świerk kłujący (*Picea pungens*) o obwodzie pnia 194 cm i wysokości 17,5 m, rosnący na działce nr ew. 195 ark. 28, przy ul. Krótkiej 16 w Zamościu. Wiek drzewa szacuje się na 70 lat. Współrzędne geograficzne: 50.719518, 23.228375.

3/ buk pospolity (*Fagus sylvatica*) o obwodzie pnia 325 cm i wysokości 21 m, rosnący na działce nr ew. 14/5 ark. 54, przy ul. Orlicz-Dreszera w Zamościu. Wiek drzewa szacuje się na 120 lat. Współrzędne geograficzne: 50.713552, 23.261326.

4/ jesion wyniosły (*Fraxinus excelsior*) o obwodzie pnia 312 cm i wysokości 18 m, rosnący na działce nr ew. 190/22 ark. 35, przy ul. Powiatowej w Zamościu. Wiek drzewa szacuje się na 100 lat. Współrzędne geograficzne: 50.734482, 23.272177.

§ 2. Pomnikowi przyrody z gatunku świerk kłujący nadaje się nazwę: „Syriusz”.

§ 3. Położenie pomników przyrody, o których mowa w § 1 określa załącznik graficzny do niniejszej uchwały.

§ 4. Ustanowienie pomnikiem przyrody drzew, wymienionych w § 1 uchwały, ma na celu ochronę tworów przyrody żywej, charakteryzujących się dużymi walorami przyrodniczymi, a także szczególnymi cechami osobniczymi, takimi jak rozmiar i wiek.

§ 5. W stosunku do pomników przyrody, o których mowa w § 1 w ramach ochrony czynnej ustala się możliwość wykonywania zabiegów pielęgnacyjnych i zabezpieczających, zgodnie z zasadami chirurgii drzew, mających na celu utrzymanie ich we właściwej kondycji.

§ 6. W stosunku do pomników przyrody, o których mowa w § 1, wprowadza się następujące zakazy:

- 1) niszczenia, uszkodzania lub przekształcania obiektu lub obszaru;
- 2) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym lub przeciwpowodziowym albo budową, odbudową, utrzymywaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych;
- 3) uszkodzania i zanieczyszczania gleby;
- 4) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody albo racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej;
- 5) zmiany sposobu użytkowania ziemi;
- 6) umieszczania tablic reklamowych.

§ 7. Wykonanie uchwały oraz nadzór nad ustanowionymi niniejszą uchwałą pomnikami przyrody powierza się Prezydentowi Miasta Zamość.

§ 8. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia jej ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Lubelskiego.

Dyrektor Wydziału
Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska
Marcin Nowak

Adwokat
Wioleta Bojaś-Marciniak

Uzasadnienie

1. Podstawa prawna uchwały.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15, art. 40 ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym, do wyłącznej właściwości rady gminy należy m. in. stanowienie w innych sprawach zastrzeżonych do kompetencji rady gminy oraz na podstawie upoważnień ustawowych, gminie przysługuje prawo stanowienia aktów prawa miejscowego, obowiązujących na obszarze gminy.

Zgodnie z art. 44 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie przyrody ustanowienie pomnika przyrody, stanowiska dokumentacyjnego, użytku ekologicznego lub zespołu przyrodniczo – krajobrazowego następuje w formie uchwały rady gminy określającej nazwę danego obiektu lub obszaru, jego położenie, sprawującego nadzór, szczególnie cele ochrony, w razie potrzeby ustalenia dotyczące czynnej ochrony oraz zakazy właściwe dla tego obiektu, obszaru lub części, wybrane spośród zakazów wymienionych w art. 45 ust. 1.

Projekt uchwały w sprawie ustanowienia pomników przyrody wymaga uzgodnienia z właściwym regionalnym dyrektorem ochrony środowiska. Wobec powyższego projekt niniejszej uchwały został uzgodniony z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Lublinie - Wydział Spraw Terenowych III w Zamościu.

2. Wyjaśnienie potrzeb i celu podjęcia uchwały

W wyniku przeprowadzonej opinii fitosanitarnej ustalono, że przedmiotowe drzewa odznaczają się wyjątkowymi cechami, okazałymi rozmiarami w stosunku do otoczenia i spełniają warunki rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 4 grudnia 2017 r. w sprawie kryteriów uznawania przyrody żywej i nieożywionej za pomniki przyrody (Dz. U. 2017 r., poz. 2300). Wytypowane do ochrony prawnej drzewa spełniają zarówno formalne jak i faktyczne warunki do uznania ich za pomniki przyrody. Stanowią one cenny element przyrody, a także posiadają istotne walory estetyczne. Odznaczają się dobrym stanem zdrowotnym, okazałym wzrostem, pięknym pokrojem i sędziwym wiekiem.

Powyższe potwierdzone zostało w wykonanej przez uprawnionego dendrologa, ekspertyzie dendrologicznej 4 szt. drzew wytypowanych do objęcia ochroną. Stan fitosanitarny przedmiotowych drzew nie pozostawiał wątpliwości co do zasadności objęcia ich ochroną. W celu zachowania cennych krajobrazowo oraz przyrodniczo obiektów, proponuje się objęcie ochroną poprzez uznanie za pomniki przyrody 4 szt. drzew z gatunków: dąb szypułkowy (*Quercus robur*), świerk kłujący (*Picea pungens*), buk pospolity (*Fagus sylvatica*) i jesion wyniosły (*Fraxinus excelsior*), rosnących na terenie miasta Zamość, formą ochrony zgodnej z art. 6 ust. 1 pkt. 6 ww. ustawy.

Trzy z proponowanych do uznania za pomnik przyrody drzew, są własnością Miasta Zamość, a jedno – świerk kłujący na terenie prywatnej nieruchomości. O uznanie drzewa pomnikiem wnioskowali właściciele nieruchomości.

1. Dąb szypułkowy (*Quercus robur*) - rośnie na terenie Przedszkola Miejskiego nr 12, od strony ulicy Bołtucia. Wokół drzewa znajduje się teren placu zabaw, gdzie często użytkowane jest przez dzieci i opiekunów. System korzeniowy jest zakryty, ale w strefie wokół drzewa grunt jest lekko podniesiony i zagęszczony. Pień posiada trzy U-kształtne rozwidlenia i 20° nachylenie, widoczne ubytki powierzchniowe i drobne odrosty. Korona prawidłowo uformowana, gęsto rozgałęziona, posiada dużą przestrzeń do rozrostu. Posiada drobny susz i krzyżujące się konary. Widoczne są stare zakalusowane ślady cięć w koronie, wykonane prawidłowo.

Podczas oględzin nie stwierdzono śladów występowania chronionych gatunków roślin, zwierząt czy grzybów. Oględziny wykazały, że dąb szypułkowy jest w dobrym stanie zdrowotnym i znajduje się w fazie vitalności 1 -degeneracji wg skali Roloffa. Ocenę ryzyka określono jako średnie.

Drzewo posiada wyjątkowe walory przyrodnicze. Jest jedynym tak okazałym drzewem na tym obszarze. Jego obwód wynosi 345 cm, a szacowany wiek wynosi ok. 120 lat. Spełnia kryteria ustanowienia go pomnikiem przyrody określone w §1 pkt.1 Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 4 grudnia 2017 r. w sprawie kryteriów uznawania tworów przyrody żywej i nieożywionej (Dz. U. poz. 2300). Zgodnie z ww. rozporządzeniem minimalny obwód pnia z gatunku dąb szypułkowy wynosi 300cm.

2. Świerk kłujący (*Picea pungens*)- rośnie na terenie prywatnej nieruchomości przy ul. Krótkiej 16, w ogródku przed domem, którego właściciele zgłosili drzewo do uznania za pomnik przyrody. System

korzeniowy jest zasłonięty, jednak widoczne są nabiegi. Nie posiada żadnych śladów uszkodzeń, a ustawione 1,5m obok ogrodzenie, wydaje się ich nie niszczyć. Pień prosty z drobnymi ubytkami po podkrzesaniu korony i wyciekami żywicznymi. Korona jest wysoko osadzona od 6m, poprzez podkrzesanie korony w latach poprzednich. W koronie widoczny jest drobny susz, drobne martwice i krzyżujące się gałęzie. Konkuruje z sąsiednim drzewem z gatunku żywotnik zachodni.

Podczas oględzin nie stwierdzono śladów występowania chronionych gatunków roślin, zwierząt czy grzybów. W koronie znajduje się gniazdo ptasie.

Oględziny wykazały, że świerk jest w dobrym stanie zdrowotnym i znajduje się w fazie witalności wg skali Roloffa 2 – stagnacji. Ocenę ryzyka określono jako średnie. Drzewo posiada wyjątkowe walory przyrodnicze. Wyróżnia się tle całej ulicy, jest jedynym drzewem o takich wymiarach i zachowaniu witalności. W mieście nie ma już drzew iglastych objętych ochroną pomnikową, a to posiada cechy pomnikowe. Jego obwód wynosi 194cm, a szacowany wiek wynosi ok. 70 lat. Spełnia kryteria ustanowienia go pomnikiem przyrody określone w §1 pkt.1 Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 4 grudnia 2017 r. w sprawie kryteriów uznawania tworów przyrody żywej i nieożywionej (Dz. U. poz. 2300). Zgodnie z ww. rozporządzeniem przedmiotowy świerk kłujący wyróżnia się wśród innych drzew tego gatunku w skali gminy, ze względu na obwód pnia i wysokość, a także inne wyjątkowe walory przyrodnicze.

3. Buk pospolity (*Fagus sylvatica*)- rośnie na terenie szkoły policealnej, w bezpośrednim sąsiedztwie ulicy Orlicz - Dreszera. Wzdłuż ulicy parkują samochody i jest to droga do znajdującej się na sąsiedniej działce szkoły podstawowej. System korzeniowy jest zakryty i poza kolizją z ogrodzeniem i istniejącym starym ciągiem pieszym, nie posiada uszkodzeń. Pień prosty z trzema rozwidleniami U-kształtnymi i jednym V-kształtnym, bez ubytków powierzchniowych i wgłębnych. Korona wieloprzewodnikowa, szeroko i prawidłowo rozwinięta. Posiada kilka skrzyżowanych konarów i gałęzi, gruby susz i martwice. Jeden konar jest całkowicie suchy i wymaga pilnego usunięcia. Widoczne są też ślady starych cięć w koronie.

Podczas oględzin nie stwierdzono śladów występowania chronionych gatunków roślin, zwierząt czy grzybów. W koronie znajdują się 2 gniazda ptasie.

Oględziny wykazały, że buk pospolity jest w dobrym stanie zdrowotnym i znajduje się w fazie witalności 1 -degeneracji wg skali Roloffa. Ocenę ryzyka określono jako średnie. Drzewo posiada wyjątkowe walory przyrodnicze. Jest jedynym tak okazałym drzewem na tym obszarze. Jego obwód wynosi 325 cm, a szacowany wiek wynosi ok. 120 lat. Spełnia kryteria ustanowienia go pomnikiem przyrody określone w §1 pkt.1 Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 4 grudnia 2017 r. w sprawie kryteriów uznawania tworów przyrody żywej i nieożywionej (Dz. U. poz. 2300). Zgodnie z ww. rozporządzeniem minimalny obwód pnia z gatunku buk pospolity wynosi 300cm.

4. Jesion wyniosły (*Fraxinus excelsior*) – rośnie przy skrzyżowaniu dwóch ulic Powiatowej i Bolesława Chrobrego. Należy do pasa drogowego, jednak rośnie od strony osiedla. Na działce znajduje budynek przeznaczony do rozbiórki i sieci podziemne elektryczna, kanalizacja i teletechniczna. System korzeniowy jest zakryty. Strefa wokół pnia jest zagruzowana, wymaga uprzątnięcia. Pień jest prosty z rozwidleniem U-kształtnym. Drewno reakcyjne widoczne w kilku miejscach. Korona jest o prawidłowym pokroju, posiada krzyżujące się konary, rejteraty, martwice i drobny susz. Widoczne pęknięcia na pędach. Podczas oględzin nie stwierdzono śladów występowania chronionych gatunków roślin, zwierząt czy grzybów. Oględziny wykazały, że jesion wyniosły jest w dobrym stanie zdrowotnym i znajduje się w fazie witalności 2 -Stagnacja wg skali Roloffa. Ocenę ryzyka określono jako średnie.

Drzewo posiada wyjątkowe walory przyrodnicze. Jest okazałym drzewem na ulicy Powiatowej, jedynym o tych rozmiarach i w tak dobrym stanie. Jego obwód wynosi 312 cm, a szacowany wiek wynosi ok. 100 lat. Spełnia kryteria ustanowienia go pomnikiem przyrody określone w §1 pkt.1 Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 4 grudnia 2017 r. w sprawie kryteriów uznawania tworów przyrody żywej i nieożywionej (Dz. U. poz. 2300). Zgodnie z ww. rozporządzeniem minimalny obwód pnia z gatunku jesion wyniosły wynosi 250cm.

Pomniki przyrody podlegają ochronie prawnej. Zostaną oznakowane tabliczkami.

Dla utrzymania właściwego stanu pomników przyrody, określono zakazy właściwe dla tych obiektów:

- 1) Niszczenia, uszkodzania lub przekształcania obiektów – drzew;
- 2) Uszkodzania i zanieczyszczania gleb;

- 3) Umieszczania tablic reklamowych;
- 4) Zmiany sposobu użytkowania ziemi;
- 5) Wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym albo budową, odbudową, utrzymywaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych.

Zakazy te nie dotyczą:

- 1) Prac wykonywanych na potrzeby ochrony przyrody po uzgodnieniu z organem ustanawiającym daną formę ochrony przyrody;
- 2) Realizacji inwestycji celu publicznego po uzgodnieniu z organem ustanawiającym daną formę ochrony przyrody;
- 3) Zadań z zakresu obronności kraju w przypadku zagrożenia bezpieczeństwa państwa;
- 4) Likwidowania nagłych zagrożeń bezpieczeństwa powszechnego i prowadzenia akcji ratowniczych. Wprowadzenie zakazów pozwoli na pełniejsze zabezpieczenie przed bezmyślnym niszczeniem cennych walorów przyrodniczych drzew.

3. Wykazanie różnic między dotychczasowym a projektowanym stanem

Zgodnie z art. 44 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie przyrody, ustanowienie formy ochrony przyrody dokonuje rada gminy w drodze uchwały, po uzgodnieniu projektu uchwały z właściwym regionalnym dyrektorem ochrony środowiska.

Zachowanie wartości przyrodniczych i krajobrazowych drzewostanu, ze względu na ich wiek, wyjątkową formę i wartości krajobrazowe, przyczyni się do pogłębienia świadomości ekologicznej. Zachowanie grupy okazałych drzew, a tym samym zwiększenie liczby chronionych obiektów przyrody ożywionej znacząco wzbogaci różnorodność biologiczną obszarów objętych ochroną na terenie Zamościa. Objęcie tych drzew ochroną prawną i otoczenie ich szczególną opieką pozwoli na ich zachowanie dla przyszłych pokoleń.

4. Charakterystyka skutków społecznych i gospodarczych

Podjęcie uchwały nie spowoduje żadnych skutków społecznych i gospodarczych. Przedmiotowe drzewo rośnie na terenie nieruchomości, będących w posiadaniu Miasta Zamość.

5. Określenie skutków finansowych.

Realizacja przedmiotu uchwały pociąga za sobą skutki finansowe dla budżetu Miasta Zamość. Na te koszty składają się m. in. prowadzone w ramach czynnej ochrony zabiegi pielęgnacyjne i ekspertyzy, których kosztów obecnie nie można oszacować.

W tym stanie rzeczy, zasadnym jest podjęcie przez Radę Miasta Zamość przedmiotowej uchwały.

Dyrektor Wydziału
Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska
Marcin Nowak

